

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาหลักไตรสิกขาในพระพุทธศาสนา ในการพัฒนานักเรียนโรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการศึกษาการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งได้ใช้ค่าสถิติความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้แบ่งหัวข้อศึกษาวิเคราะห์และแปลความหมายของข้อมูลดังต่อไปนี้

๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบระดับการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

๔.๔ สรุปผลการสมมติฐาน

๔.๕ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

๔.๖ สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

๔.๗ องค์ความรู้จากการวิจัย

๔.๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๒๕๒)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๑๑๗	๔๖.๔๐
หญิง	๑๓๕	๕๓.๖๐
รวม	๒๕๒	๑๐๐
อายุ		
๗ - ๙ ปี	๗๓	๒๙.๐๐
๑๐ - ๑๒ ปี	๘๖	๓๔.๑๐
๑๓ - ๑๕ ปี	๙๓	๓๖.๙๐
รวม	๒๕๒	๑๐๐
ระดับการศึกษา		
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔	๗๓	๒๙.๐๐
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕	๘๖	๓๔.๑๐
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖	๙๓	๓๖.๙๐
รวม	๒๕๒	๑๐๐
สถานภาพทางครอบครัว		
อาศัยอยู่กับมารดาและบิดา	๑๕๙	๖๓.๑๐
อาศัยอยู่กับมารดา	๔๑	๑๖.๓๐
อาศัยอยู่กับบิดา	๑๙	๗.๕๐
อาศัยอยู่กับญาติ	๓๓	๑๓.๑๐
รวม	๒๕๒	๑๐๐

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

(n=๒๕๒)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพของบิดามารดา		
รับราชการ	๑๐๖	๔๒.๑๐
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๔๑	๑๖.๓๐
ลูกจ้าง	๔๒	๑๖.๗๐
ค้าขาย	๓๘	๑๕.๑๐
ทำนา - ทำไร่	๒๕	๙.๙๐
อื่น ๆ	-	-
รวม	๒๕๒	๑๐๐

จากข้อมูลในตารางที่ ๔.๑ พบว่าข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นดังนี้

๑. เพศ จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๒๕๒ คน ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ ๕๓.๖๐ เป็นเพศหญิง และสุดท้ายร้อยละ ๔๖.๔๐ เป็นเพศชาย

๒. อายุ จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๒๕๒ คน ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ ๓๖.๙๐ มีอายุ ๑๓ - ๑๕ ปี รองลงมาคือ ร้อยละ ๓๔.๑๐ มีอายุ ๑๐ - ๑๒ ปี และสุดท้ายร้อยละ ๒๙.๐๐ มีอายุ ๗ - ๙ ปี

๓. ระดับการศึกษา จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒๕๒ คน ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ ๓๖.๙๐ กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๖ รองลงมาคือ ร้อยละ ๓๔.๑๐ กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๕ และสุดท้ายร้อยละ ๒๙.๐๐ กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔

๔. สถานภาพทางครอบครัว จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒๕๒ คน ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ ๖๓.๑๐ อาศัยอยู่กับมารดาและบิดา ร้อยละ ๑๖.๓๐ อาศัยอยู่กับมารดา ร้อยละ ๑๓.๑๐ อาศัยอยู่กับญาติ และสุดท้ายร้อยละ ๗.๕๐ อาศัยอยู่กับบิดา

๕. อาชีพของบิดามารดา จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒๕๒ คน ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ ๔๒.๑๐ รับราชการ ร้อยละ ๑๖.๗๐ ลูกจ้าง ร้อยละ ๑๖.๓๐ พนักงานรัฐวิสาหกิจร้อยละ ๑๕.๑๐ ค้าขาย และสุดท้ายร้อยละ ๙.๙๐ ทำนา - ทำไร่

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ตารางที่ ๔.๒ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม

(n=๒๕๒)

การพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การพัฒนาหลักไตรสิกขา (ด้านศีล)	๔.๔๒	๐.๓๐	มาก
การพัฒนาหลักไตรสิกขา (ด้านสมาธิ)	๔.๕๓	๐.๓๐	มากที่สุด
การพัฒนาหลักไตรสิกขา (ด้านปัญญา)	๔.๓๐	๐.๓๒	มาก
รวม	๔.๔๑	๐.๒๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาตามหลักไตรสิกขาในการศึกษาการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๑$, S.D. = ๐.๒๕) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักไตรสิกขา ด้านสมาธิ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๓$, S.D. = ๐.๓๐) รองลงมาด้านศีล ($\bar{X} = ๔.๔๒$, S.D. = ๐.๓๐) และด้านปัญญา ($\bar{X} = ๔.๓๐$, S.D. = ๐.๓๒)

ตารางที่ ๔.๓ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขาในการศึกษาการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านการประพฤติตน ด้านศีล

(n=๒๕๒)

ด้านการประพฤติตน ด้านศีล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. โรงเรียนมีกฎระเบียบปฏิบัติของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด	๔.๔๑	๐.๕๘	มาก
๒. โรงเรียนได้สอนให้มีความรับผิดชอบต่องานที่ การงานอย่างเต็มที่	๔.๑๙	๐.๖๒	มาก
๓. โรงเรียนมีการรณรงค์เรื่องความประพฤติสุจริต ต่องานที่	๔.๑๘	๐.๖๐	มาก

ตารางที่ ๔.๓ (ต่อ)

(n=๒๕๒)

ด้านการประพฤติตน ด้านศีล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๔. โรงเรียนได้สอนให้รู้จักดำรงชีวิตโดยนำหลักศีลธรรมเป็นแนวทางในการประพฤติตน	๔.๑๒	๐.๕๘	มาก
๕. โรงเรียนได้มีการห้ามเล่นการพนันทุกชนิด	๔.๒๗	๐.๗๔	มาก
๖. โรงเรียนได้รณรงค์การใช้วาจาที่ไพเราะอ่อนหวาน ไม่พูดโกหกหรือพูดคำหยาบในเวลาปฏิบัติหน้าที่	๔.๘๕	๐.๓๕	มากที่สุด
๗. โรงเรียนได้มีการรณรงค์เรื่องการลด ละ เลิก อบายมุข เช่น ดื่มสุรา เสพยาเสพติด	๔.๖๓	๐.๕๐	มากที่สุด
๘. โรงเรียนมีแนวทางให้ปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงาน โดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่หมู่คณะ	๔.๓๘	๐.๖๐	มาก
๙. โรงเรียนได้มีการให้นักเรียนสวดมนต์ทุกวันพระ และให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด	๔.๔๒	๐.๕๙	มาก
๑๐. โรงเรียนได้เล็งเห็นว่าศีลมีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	๔.๗๖	๐.๔๒	มากที่สุด
รวม	๔.๔๒	๐.๓๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขาในการศึกษาการพัฒนาให้นักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านการประพฤติตน ด้านศีล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๒$, S.D. = ๐.๓๐) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อว่าโรงเรียนได้รณรงค์การใช้วาจาที่ไพเราะอ่อนหวาน ไม่พูดโกหกหรือพูดคำหยาบในเวลาปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๘๕$, S.D. = ๐.๓๕) รองลงมาข้อว่าโรงเรียนได้เล็งเห็นว่าศีลมีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{X} = ๔.๘๕$, S.D. = ๐.๓๕) และข้อว่าโรงเรียนได้มีการรณรงค์เรื่องการลด ละ เลิก อบายมุข เช่น ดื่มสุรา เสพยาเสพติด ($\bar{X} = ๔.๖๓$, S.D. = ๐.๕๐) ส่วนข้อว่าโรงเรียนได้สอนให้รู้จักดำรงชีวิตโดยนำหลักศีลธรรมเป็นแนวทางในการประพฤติตน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นน้อยสุด ($\bar{X} = ๔.๑๒$, S.D. = ๐.๕๘)

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขาในการศึกษาการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านการอบรมสั่งสอนศีลธรรม ด้านสมาธิ

(n=๒๕๒)

ด้านการอบรมสั่งสอนศีลธรรม ด้านสมาธิ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. โรงเรียนได้จัดให้นักเรียนมีการฝึกอบรมจิตใจ โดยการนั่งสมาธิอย่างต่อเนื่อง	๔.๖๙	๐.๔๙	มากที่สุด
๒. โรงเรียนสอนให้นักเรียนฝึกอบรม โดยการนั่งสมาธิ เพื่อฝึกจิตใจของตนเองให้สงบมีสติอยู่เสมอ	๔.๔๙	๐.๕๓	มาก
๓. โรงเรียนได้ฝึกให้นักเรียนมีกำลังใจมีความมุ่งมั่น ต่อการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมาย	๔.๔๘	๐.๕๖	มาก
๔. โรงเรียนได้ฝึกให้นักเรียนศึกษาหรือปฏิบัติหน้าที่ โดยความตั้งใจและอดทน	๔.๔๗	๐.๕๒	มาก
๕. นักเรียนมีความตั้งใจในการศึกษาหรือปฏิบัติหน้าที่ อย่างรอบคอบ	๔.๕๔	๐.๕๘	มากที่สุด
๖. โรงเรียนสอนให้นักเรียนได้ทำหน้าที่หรือศึกษา ด้วยความตั้งใจอย่างมีสติ	๔.๔๕	๐.๕๓	มาก
๗. โรงเรียนสอนให้นักเรียนเห็นโทษของการขาดสติ หรือความมั่นใจต่อการศึกษา	๔.๗๖	๐.๔๓	มากที่สุด
๘. โรงเรียนสอนให้นักเรียนมีสติในการศึกษาเล่าเรียน	๔.๕๐	๐.๕๓	มากที่สุด
๙. เมื่อประสบปัญหาต่างๆ นักเรียนสามารถ หาแนวทางแก้ไข ได้อย่างสงบโดยการใช้สติ	๔.๖๕	๐.๔๙	มากที่สุด
๑๐. โรงเรียนเล็งเห็นว่าการใช้สมาธิมีความสำคัญ ต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	๔.๒๙	๐.๕๘	มาก
รวม	๔.๕๓	๐.๓๐	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๔ นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขาในการศึกษาการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านการประพฤติตน ด้านสมาธิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๓$, S.D. = ๐.๓๐) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อว่าโรงเรียนสอนให้นักเรียนเห็นโทษของการขาดสติหรือความมั่นใจต่อการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๗๖$, S.D. = ๐.๔๓) รองลงมาข้อว่าโรงเรียนได้จัดให้

นักเรียนมีการฝึกอบรมจิตใจโดยการนั่งสมาธิอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.49) และเชื่อว่าเมื่อประสบปัญหาต่างๆ นักเรียนสามารถหาแนวทางแก้ไข ได้อย่างสงบโดยใช้สติ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.49) ส่วนเชื่อว่าโรงเรียนเล็งเห็นว่าการใช้สมาธิมีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นน้อยสุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.58)

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขาในการศึกษาการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านการอบรมสั่งสอนศีลธรรม ด้านปัญญา

(n=๒๕๒)

ด้านการอบรมสั่งสอนศีลธรรม ด้านปัญญา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. โรงเรียนสอนให้นักเรียนแก้ไขปัญหาที่เจอโดยใช้ปัญญา	4.46	0.51	มาก
๒. โรงเรียนได้ให้นักเรียนศึกษาธรรมะหรือปรัชญาแล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต	4.38	0.57	มาก
๓. โรงเรียนได้ให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยการศึกษาและฝึกฝนตนจากคำสอนของพระภิกษุสงฆ์อย่างสม่ำเสมอ	3.78	0.82	มาก
๔. โรงเรียนได้สอนให้นักเรียนใช้หลักเหตุและผลโดยการพิจารณาในการศึกษาและการปฏิบัติหน้าที่ของตน	4.42	0.52	มาก
๕. โรงเรียนสอนให้นักเรียนมีกระบวนการคิดในการแก้ไขปัญหาโดยประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม	4.35	0.51	มาก
๖. โรงเรียนสอนให้นักเรียนใช้หลักเหตุผลด้วยปัญญาในการแก้ไขปัญหาอุปสรรค	4.33	0.55	มาก
๗. เมื่อเกิดปัญหาขึ้น นักเรียนสามารถแก้ไขโดยใช้หลักการ โยนิโสมนสิการ	4.37	0.53	มาก

ตารางที่ ๔.๕ (ต่อ)

(n=๒๕๒)

ด้านการอบรมสั่งสอนศีลธรรม ด้านปัญญา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๘. นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหา ในการปฏิบัติตน ในโรงเรียน และที่บ้าน โดยความรู้เท่าทัน กับสภาวะปัจจุบัน	๔.๒๖	๐.๖๐	มาก
๙. นักเรียนมีความพอใจในผลการดำเนินงาน ที่เป็นผลสำเร็จตามแผนของโรงเรียน	๔.๓๒	๐.๕๗	มาก
๑๐. โรงเรียนให้ความสำคัญกับการใช้ปัญญา ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	๔.๓๓	๐.๖๑	มาก
รวม	๔.๓๐	๐.๓๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขาในการศึกษาการพัฒนา
พัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว
ด้านการประพฤติตน ด้านปัญญา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๐$, S.D. = ๐.๓๒) และเมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อว่าโรงเรียนสอนให้นักเรียนแก้ไขปัญหที่เจอโดยใช้ปัญญา อยู่ในระดับ
มาก ($\bar{X} = ๔.๔๖$, S.D. = ๐.๕๑) รองลงมาข้อว่าโรงเรียนได้สอนให้นักเรียนใช้หลักเหตุและผล โดย
การพิจารณาในการศึกษาและการปฏิบัติหน้าที่ของตน ($\bar{X} = ๔.๔๒$, S.D. = ๐.๕๒) และข้อว่า
โรงเรียนได้ให้นักเรียนศึกษาธรรมะหรือปรัชญาแล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ($\bar{X} = ๔.๓๘$,
S.D. = ๐.๕๗) ส่วนข้อว่าโรงเรียนได้ให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยการศึกษาและฝึกฝนตนจากคำสอนของ
พระภิกษุสงฆ์อย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นน้อยสุด ($\bar{X} = ๓.๗๘$, S.D. = ๐.๘๒)

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบระดับการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

การเปรียบเทียบระดับการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางครอบครัว อาชีพของบิดามารดา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ ๑ นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความเห็นต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๖ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ

(n=๒๕๒)

การศึกษาการพัฒนา นักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว	เพศ				t	Sig.
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านศีล	๔.๔๓	๐.๓๐	๔.๔๑	๐.๓๐	๐.๔๓	๐.๗๔
ด้านสมาธิ	๔.๕๓	๐.๒๙	๔.๕๓	๐.๓๐	-๐.๑๔	๐.๙๐
ด้านปัญญา	๔.๓๑	๐.๓๐	๔.๒๙	๐.๓๔	๐.๕๒	๐.๓๔
รวม	๔.๔๒	๐.๒๕	๔.๔๑	๐.๒๖	๐.๓๓	๐.๘๙

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๒ นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความเห็นต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๗ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอายุ

(n=๒๕๒)

การศึกษาการพัฒนา นักเรียนตามหลัก ไตรสิกขา โรงเรียน อนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว	อายุ						F	Sig.
	๗ - ๙ ปี		๑๐ - ๑๒ ปี		๑๓ - ๑๕ ปี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านศีล	๔.๔๕	๐.๒๗	๔.๔๖	๐.๓๔	๔.๓๕	๐.๒๘	๓.๖๖	๐.๐๒
ด้านสมาธิ	๔.๖๒	๐.๒๕	๔.๔๖	๐.๓๒	๔.๕๒	๐.๒๙	๕.๙๖	๐.๐๐
ด้านปัญญา	๔.๓๑	๐.๓๐	๔.๒๗	๐.๓๔	๔.๓๑	๐.๓๒	๐.๓๔	๐.๗๐
รวม	๔.๔๖	๐.๒๒	๔.๔๐	๐.๒๘	๔.๓๙	๐.๒๕	๑.๕๙	๐.๒๐

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านปัญญา ไม่แตกต่างกัน แต่ด้านศีล และด้านสมาธิ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว มีนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอายุ ด้านศีล

(n=๒๕๒)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ		
		๗ - ๙ ปี ๔.๔๕	๑๐ - ๑๒ ปี ๔.๔๖	๑๓ - ๑๕ ปี ๔.๓๕
๗ - ๙ ปี	๔.๔๕	—	-๐.๐๑	๐.๐๙*
๑๐ - ๑๒ ปี	๔.๔๖		—	๐.๑๑*
๑๓ - ๑๕ ปี	๔.๓๕			—

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอายุ ด้านศีล เป็นรายคู่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๒ คู่ ได้แก่ นักเรียนที่มีอายุ ๗ - ๙ ปี และที่มีอายุ ๑๐ - ๑๒ ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว มากกว่านักเรียนที่มีอายุ ๑๓ - ๑๕ ปี

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอายุ ด้านสมาธิ

(n=๒๕๒)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ		
		๗ - ๙ ปี ๔.๖๒	๑๐ - ๑๒ ปี ๔.๔๖	๑๓ - ๑๕ ปี ๔.๕๒
๗ - ๙ ปี	๔.๖๒	—	๐.๑๖*	๐.๑๐
๑๐ - ๑๒ ปี	๔.๔๖		—	๐.๐๖
๑๓ - ๑๕ ปี	๔.๕๒			—

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอายุ ด้านสมาธิ เป็นรายคู่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๑ คู่ ได้แก่ นักเรียนที่มีอายุ ๗ - ๙ ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว มากกว่านักเรียนที่มีอายุ ๑๐ - ๑๒ ปี

สมมติฐานที่ ๓ นักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความเห็นต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามระดับการศึกษา

(n=๒๕๒)

การศึกษาการพัฒนา นักเรียนตามหลัก ไตรสิกขา โรงเรียน อนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว	ระดับการศึกษา						F	Sig.
	ประถมศึกษาปีที่ ๔		ประถมศึกษาปีที่ ๕		ประถมศึกษาปีที่ ๖			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านศีล	๔.๔๕	๐.๒๗	๔.๔๖	๐.๓๔	๔.๓๕	๐.๒๘	๓.๖๖	๐.๐๒
ด้านสมาธิ	๔.๖๒	๐.๒๕	๔.๔๖	๐.๓๒	๔.๕๒	๐.๒๙	๕.๙๖	๐.๐๐
ด้านปัญญา	๔.๓๑	๐.๓๐	๔.๒๗	๐.๓๔	๔.๓๑	๐.๓๒	๐.๓๔	๐.๗๐
รวม	๔.๔๖	๐.๒๒	๔.๔๐	๐.๒๘	๔.๓๙	๐.๒๕	๑.๕๙	๐.๒๐

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า นักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านปัญญา ไม่แตกต่างกัน แต่ด้านศีล และด้านสมาธิ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว มีนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านศีล

(n=๒๕๒)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา		
		ประถมศึกษาปีที่ ๔ ๔.๔๕	ประถมศึกษาปีที่ ๕ ๔.๔๖	ประถมศึกษาปีที่ ๖ ๔.๓๕
ประถมศึกษาปีที่ ๔	๔.๔๕	—	๐.๐๑	๐.๑๐*
ประถมศึกษาปีที่ ๕	๔.๔๖		—	๐.๑๑*
ประถมศึกษาปีที่ ๖	๔.๓๕			—

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านศีล เป็นรายคู่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๒ คู่ ได้แก่ นักเรียนที่มีการศึกษาประถมศึกษาปีที่ ๔ และที่มีการศึกษาประถมศึกษาปีที่ ๕ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว มากกว่านักเรียนที่มีการศึกษาประถมศึกษาปีที่ ๖

ตารางที่ ๔.๑๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านสมาธิ

(n=๒๕๒)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา		
		ประถมศึกษาปีที่ ๔ ๔.๖๒	ประถมศึกษาปีที่ ๕ ๔.๔๖	ประถมศึกษาปีที่ ๖ ๔.๕๒
ประถมศึกษาปีที่ ๔	๔.๖๒	—	๐.๑๖*	๐.๐๙*
ประถมศึกษาปีที่ ๕	๔.๔๖		—	๐.๐๖
ประถมศึกษาปีที่ ๖	๔.๕๒			—

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านสมาธิ เป็นรายคู่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๒ คู่ ได้แก่ นักเรียนที่มีการศึกษาประถมศึกษาปีที่ ๔ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว มากกว่านักเรียนที่มีการศึกษาประถมศึกษาปีที่ ๕ และนักเรียนที่มีการศึกษาประถมศึกษาปีที่ ๖

สมมติฐานที่ ๔ นักเรียนที่มีสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีความเห็นต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว

(n=๒๕๒)

การพัฒนาตามหลักไตรสิกขา	สถานภาพทางครอบครัว								F	Sig.
	อยู่กับมารดาและบิดา		อยู่กับมารดา		อยู่กับบิดา		อยู่กับญาติ			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านศีล	๔.๔๐	๐.๒๙	๔.๔๐	๐.๓๐	๔.๔๙	๐.๓๐	๔.๔๘	๐.๓๕	๐.๙๙	๐.๓๙
ด้านสมาธิ	๔.๕๑	๐.๒๗	๔.๕๕	๐.๓๑	๔.๕๕	๐.๒๙	๔.๕๘	๐.๓๘	๐.๕๘	๐.๖๒
ด้านปัญญา	๔.๒๘	๐.๓๑	๔.๓๕	๐.๒๙	๔.๒๗	๐.๓๖	๔.๓๒	๐.๓๙	๐.๖๑	๐.๖๐
รวม	๔.๔๐	๐.๒๓	๔.๔๓	๐.๒๕	๔.๔๔	๐.๒๗	๔.๔๖	๐.๓๒	๐.๗๑	๐.๕๔

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า นักเรียนที่มีสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนที่มีสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๕ นักเรียนที่มีอาชีพของบิดามารดาต่างกัน มีความเห็นต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอาชีพของบิดามารดา (n=๒๕๒)

การพัฒนาตามหลักไตรสิกขา	อาชีพของบิดามารดา										F	Sig.
	รับราชการ		รัฐวิสาหกิจ		ลูกจ้าง		ค้าขาย		ทำนา – ทำไร่			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านศีล	๔.๓๙	๐.๒๗	๔.๔๒	๐.๓๐	๔.๓๗	๐.๓๗	๔.๕๐	๐.๒๖	๔.๔๘	๐.๓๖	๑.๓๔	๐.๒๕
ด้านสมาธิ	๔.๕๒	๐.๓๑	๔.๕๐	๐.๒๙	๔.๕๗	๐.๓๑	๔.๕๖	๐.๒๖	๔.๕๓	๐.๓๐	๐.๔๕	๐.๗๗
ด้านปัญญา	๔.๒๘	๐.๓๒	๔.๓๐	๐.๓๔	๔.๓๒	๐.๓๕	๔.๓๐	๐.๒๙	๔.๓๑	๐.๓๑	๐.๑๐	๐.๙๘
รวม	๔.๔๐	๐.๒๔	๔.๔๑	๐.๒๖	๔.๔๒	๐.๓๐	๔.๔๕	๐.๒๐	๔.๔๔	๐.๒๕	๐.๓๘	๐.๘๒

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า นักเรียนที่มีอาชีพของบิดามารดาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนที่มีอาชีพของบิดามารดาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในทุกด้าน

๔.๔ สรุปผลการสมมติฐาน

โดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางครอบครัว อาชีพของบิดามารดา ตามสมมติฐานที่ ๑ – ๕

(n=๒๕๒)

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ค่า t	ค่า F	ค่า Sig.	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
๑	เพศ	๐.๓๓	-	๐.๘๙	-	✓
๒	อายุ	-	๑.๕๙	๐.๒๐	-	✓
๓	ระดับการศึกษา	-	๑.๕๙	๐.๒๐	-	✓
๔	สถานภาพทางครอบครัว	-	๐.๗๑	๐.๕๔	-	✓
๕	อาชีพของบิดามารดา	-	๐.๓๘	๐.๘๒	-	✓

จากตารางที่ ๔.๑๕ สรุปได้ว่า นักเรียน ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางครอบครัว และอาชีพของบิดามารดา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

๔.๕ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” สามารถสรุปปัญหาอุปสรรค มาจากแบบสอบถามคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question) จำแนกเป็นรายด้าน จำนวน ๓ ด้านคือ ๑) ด้านศีล ๒) ด้านสมาธิ ๓) ด้านปัญญา ดังนี้

๑) ด้านศีล

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านศีล

ปัญหาและอุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. การร่วมมือกับทางโรงเรียนในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนยังไม่เพียงพอ	๑. โรงเรียนควรมีการร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนให้ครอบคลุม
๒. โรงเรียนมีแนวทางให้ปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงาน โดยไม่สร้างความเดือนร้อนให้แก่หมู่คณะ	๒. โรงเรียนควรสร้างเครือข่ายในการร่วมงานเพื่อพัฒนาปัญญาให้กับนักเรียน
๓. โรงเรียนได้มีการรณรงค์เรื่องการลด ละ เลิก อบายมุข เช่น ดื่ม เสพยาเสพติด	๓. โรงเรียนควรมีการรณรงค์เรื่องลด ละ เลิก อบายมุขทุกสิ่งภายในโรงเรียน โดยเฉพาะผู้นำในโรงเรียน

๒) ด้านสมาธิ

ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านสมาธิ

ปัญหาและอุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. โรงเรียนยังฝึกฝนให้นักเรียนได้มีกำลังใจมีความมุ่งมั่นต่อการพัฒนางานให้บรรลุเป้าหมายยังไม่เต็มที่	๑. โรงเรียนควรฝึกฝนนักเรียนให้มีความตั้งใจที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นต่อการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย
๒. โรงเรียนมีการฝึกฝนให้นักเรียนศึกษาหรือปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจและอดทน ยังไม่ดีพอ	๒. โรงเรียนควรฝึกฝนนักเรียนให้มีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจและอดทน
๓. โรงเรียนขาดการให้มีการฝึกอบรมจิตโดยการนั่งสมาธิอย่างต่อเนื่อง	๓. โรงเรียนควรมีการฝึกฝนอบรมจิตใจให้กับนักเรียนโดยการให้นั่งสมาธิอย่างต่อเนื่อง

๓) ด้านปัญญา

ตารางที่ ๔.๑๘ แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านปัญญา

ปัญหาและอุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. โรงเรียนยังขาดการให้ความรู้ด้วยการศึกษาและฝึกฝนตนจากพระภิกษุสามเณรอย่างสม่ำเสมอ	๑. โรงเรียนควรให้ความรู้ด้วยการศึกษาและฝึกฝนจากพระภิกษุสามเณรอย่างสม่ำเสมอ
๒. โรงเรียนยังขาดการให้นักเรียนศึกษาธรรมะหรือปรัชญาแล้วนำมาพัฒนาใช้ในการดำเนินชีวิต	๒. โรงเรียนควรมีพระภิกษุเข้ามาสอนธรรมะในโรงเรียน อย่างต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนานำธรรมไปใช้ในชีวิตรประจำวันแก่นักเรียน
๓. โรงเรียนยังขาดการสอนให้นักเรียนคิดในกระบวนการแก้ไขปัญหาเป็นขั้นตอนและรอบคอบ	๓. โรงเรียนควรสร้างสถานการณ์จำลองให้นักเรียนได้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า เพื่อให้นักเรียนได้คิดและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

๔.๖ สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการศึกษาการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

การสัมภาษณ์เรื่อง “การศึกษาการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

๑) ด้านศีล ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ ได้ให้ความเห็นว่าการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว คือมีการฝึกฝนพัฒนาด้านพฤติกรรม เน้นสอนให้นักเรียนมีการคิดวิเคราะห์ในเชิงบวกซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ^๑ เนื่องจากเป็นคุณสมบัติประจำใจที่จะทำให้เด็กมีความสัมพันธ์ที่ดีงามกับผู้อื่น อยู่ร่วมกับสังคมอย่างสร้างสรรค์และเป็นสุข ทั้งตนเองและกับผู้อื่น^๒ การคิดวิเคราะห์เชิงบวกเป็นปัจจัยให้เกิดพฤติกรรมที่ดีงาม เกื้อกูลในความสัมพันธ์ทางสังคม กล่าวคือเป็นปัจจัยแก่ศีลนั่นเอง ทำให้ไม่เบียดเบียนกัน และเป็นเครื่องประสานสังคมนำไปสู่การให้ เผื่อแผ่ แบ่งปัน^๓ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ด้วยวาจา และการบำเพ็ญประโยชน์ สภาวจิตหรือการคิดวิเคราะห์เชิงบวกเหล่านี้เกื้อหนุนการพัฒนาชีวิตของนักเรียนไปพร้อมกันด้วย โดยฝึกให้ทำสมาธิหลังจากการสวดมนต์ตอนเช้าเพื่อให้เกิดสภาพ

^๑ สัมภาษณ์ นางสุกัญญา หิรัญเกื้อ, ผู้อำนวยการ, ๖ ตุลาคม ๒๕๕๘.

^๒ สัมภาษณ์ นางสาววัฒนา วังทะพันธ์, รองผู้อำนวยการ, ๒ กันยายน ๒๕๕๘.

^๓ สัมภาษณ์ นายพงษ์ศักดิ์ ศิริโอภา, หัวหน้าฝ่ายบุคคล, ๖ ตุลาคม ๒๕๕๘.

การผ่อนคลาย สงบสุขภายในทั้งร่างกายและจิตใจ^๔ การให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัดก็เป็นอีกหนึ่งมาตรการหนึ่งที่จะช่วยในการฝึกฝนพัฒนาด้านพฤติกรรมของนักเรียน ทำให้มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ร่วมปฏิบัติงานโดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่หมู่คณะ^๕ สนับสนุนให้มีการสวดมนต์ทุกสัปดาห์และให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด^๖ ทางโรงเรียนเล็งเห็นว่าศีลมีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการดำเนินชีวิต ประพฤติตนในทางที่ถูกต้องดีงามอันเป็นพื้นฐานเบื้องต้นแห่งคุณธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ เพราะศีลเป็นรากเหง้าของกุศลธรรมคุณธรรมทั้งปวง^๗

๒) ด้านสมาธิ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ ได้ให้ความเห็นว่าการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว คือมีการฝึกฝนพัฒนาในด้านจิตใจ โดยสอนนักเรียนให้เห็นโทษของการขาดสติหรือความมั่นใจในการที่จะกระทำการใดๆ^๘ โดยทางโรงเรียนได้จัดให้มีการฝึกอบรมด้วยการนั่งสมาธิอย่างต่อเนื่อง เพราะได้เล็งเห็นว่าการใช้สมาธิมีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์^๙ ฝึกฝนให้มีกำลังใจมีความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมาย โดยศึกษาเล่าเรียนด้วยความตั้งใจอย่างมีสติและอดทนสร้างความเข้าใจในเชิงวิถีชีวิตตามหลักพุทธศาสนา^{๑๐} สอนให้รู้จักการคิดวิเคราะห์ด้วยความตั้งใจมุ่งมั่นรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความขยันอดทนและเอาใจใส่ในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นงานที่ทำร่วมกับคนอื่นหรืองานที่เป็นการช่วยเหลือของทางโรงเรียนก็ต้องทำด้วยความตั้งใจทำอย่างมีสติ เช่น การช่วยเหลือผู้อื่นที่ได้รับความเดือดร้อนก็ต้องตั้งสติก่อนว่าตนเองมีความสามารถมากเพียงใด ไม่ใช่ว่าเจอคนจมน้ำแต่ตนเองว่ายน้ำไม่เป็นหากไม่มีสติกระโดดลงไปช่วยเหลือก็ไม่มีประโยชน์ซ้ำยังจะเป็นอันตรายต่อตนเองด้วย^{๑๑} ให้กำลังใจและสอนให้มีความเชื่อมั่นในตนเองในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ เน้นแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาโดยการทำสมาธิด้วยวิธีการหลับตาแล้วให้นึกถึงพระคุณของพ่อแม่ เพื่อให้จิตใจให้สงบก่อนลงมือปฏิบัติงานซึ่งเท่ากับการฝึกฝนพัฒนาจิตใจของนักเรียนในการปฏิบัติงาน รวมถึงการฝึกความอดทนอดกลั้น การควบคุมอารมณ์ในการปฏิบัติงาน และส่งเสริมให้

^๔ สัมภาษณ์ นางสาวธัญญา ปรุณนิม, หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, ๑๕ กันยายน ๒๕๕๘.

^๕ สัมภาษณ์ นางสาวณัฏฐ์ สมดี, หัวหน้าฝ่ายธุรการ, ๒ กันยายน ๒๕๕๘.

^๖ สัมภาษณ์ นางสาวชุลีพร เดชโคบุตร, ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔, ๒ กันยายน ๒๕๕๘.

^๗ สัมภาษณ์ นางสาววิษุตา เกตตากแดด, ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕, ๖ ตุลาคม ๒๕๕๘.

^๘ สัมภาษณ์ นางสาวพรรณทิพย์ โสมมา, ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖, ๒ กันยายน ๒๕๕๘.

^๙ สัมภาษณ์ นางรำไพ คำสิงห์นอก, ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔, ๔ กันยายน ๒๕๕๘.

^{๑๐} สัมภาษณ์ นางประกายกุล รักษาภักดี, ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕, ๑๕ กันยายน ๒๕๕๘.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นางวรินทร์ พิมพ์มุงห่วย, ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕, ๑๕ กันยายน ๒๕๕๘.

นักเรียนออกกลางแจ้ง เช่น ให้ออกตากแดดหรือภายในห้องเรียนเวลาเช้า กลางวัน และเย็น เพื่อการมีสุขภาพจิตที่ดี มีความร่าเริงแจ่มใส และอารมณ์ดีอยู่เสมอ^{๑๒}

๓) **ด้านปัญญา** ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ ได้ให้ความเห็นว่าการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว คือมีการพัฒนาด้านปัญญา โดยให้มีการศึกษารายวิชาพระพุทธศาสนาในแต่ละช่วงชั้น โดยจะเน้นในด้านหลักธรรมเป็นหลัก และส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการศึกษาตามสมควร^{๑๓} ส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านอื่นๆ ที่จำเป็นเพื่อให้มีวิชาความรู้ เพื่อที่จะสามารถทำหน้าที่ต่อไปได้ตามสมควร^{๑๔} วิชาพระพุทธศาสนานั้นเป็นหน้าที่โดยตรงของพระสงฆ์ แต่ทุกฝ่ายควรต้องส่งเสริมช่วยเหลือกัน ซึ่งตอนนี้ประเทศกำลังเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง อนาคตข้างหน้าการศึกษาของเยาวชนจะเป็นอย่างไรไม่มีใครทราบได้ เยาวชนทุกคนก็ควรตั้งใจเรียน และประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างต่อผู้อื่น^{๑๕} เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเยาวชนในการช่วยพัฒนาสังคม มีการส่งเสริมให้ความรู้ด้านการศึกษาและฝึกฝนตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีกระบวนการคิดในการแก้ไขปัญหาเป็นขั้นตอนและรอบคอบ รู้จักใช้หลักธรรมมาพัฒนาในการดำเนินชีวิต สามารถแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนโดยความรู้เท่าทันตามสภาวะแวดล้อมตามหลักเหตุและผล^{๑๖}

^{๑๒} สัมภาษณ์ นายกุลอธิป ศรีวงษ์, ครูสอนวิชาสังคมศึกษา, ๑๕ กันยายน ๒๕๕๘.

^{๑๓} สัมภาษณ์ นางสาวจุฬาลักษณ์ งามทรง, ครูสอนวิชาภาษาไทย, ๑๕ กันยายน ๒๕๕๘.

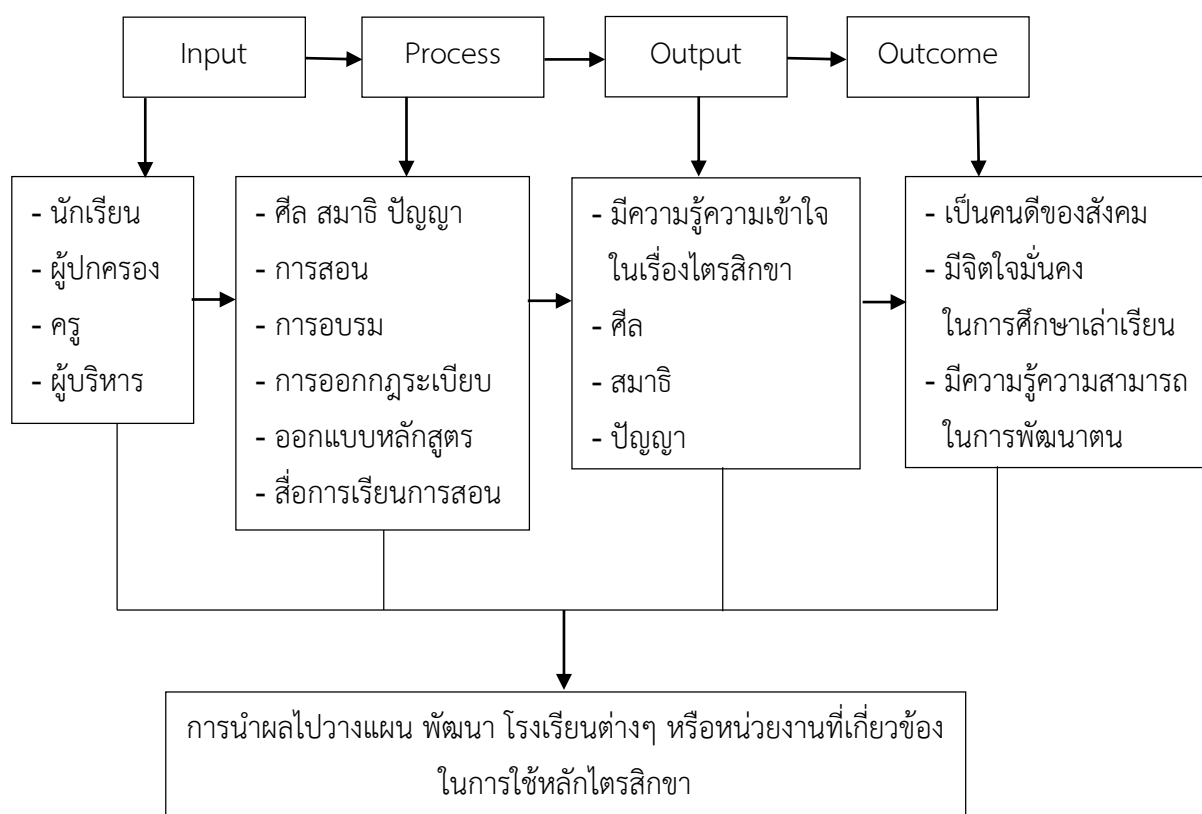
^{๑๔} สัมภาษณ์ นางสาวกรรณิกา ฮะไพบุลย์ ผู้ปกครองนักเรียน, ๖ ตุลาคม ๒๕๕๘.

^{๑๕} สัมภาษณ์ ร้อยตำรวจโท อมร อินทวิเศษ ผู้ปกครองนักเรียน, ๖ ตุลาคม ๒๕๕๘.

^{๑๖} สัมภาษณ์ ดาบตำรวจ สถาพร คำสวัสดิ์ ผู้ปกครองนักเรียน, ๖ ตุลาคม ๒๕๕๘.

๔.๗ องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การศึกษาการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนอนุบาลบ้านจันทร์ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปเป็นแผนภูมิองค์ความรู้ได้ดังแผนภูมิที่ ๔.๑ ต่อไปนี้



แผนภูมิที่ ๔.๑ องค์ความรู้จากการวิจัย

จากแผนภูมิที่ ๔.๑ แสดงถึงขบวนการพัฒนานักเรียนโดยเริ่มจาก Input คือวัตถุดิบที่ได้จากการพัฒนา ได้แก่ นักเรียนเข้าสู่ขบวนการ Process ขบวนการผลิต หรือพัฒนา โดยใช้หลักธรรม ได้แก่ ไตรสิกขา ศิล สมาธิ ปัญญา ขัดเกลา พัฒนา จิตใจ เพื่อให้สามารถเข้าสู่สังคมด้วยหลักธรรมดังกล่าว เมื่อผ่านขบวนการพัฒนาแล้ว ส่งผลต่อบุคลิกภาพ เป็นคนดีของสังคม มีจิตใจมั่นคง มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาดน ส่งผลต่อข้อเสนอแนะเพื่อเข้าสู่ขบวนการพัฒนาต่อไป ส่งผลให้นำผลที่ได้ไปวางแผน พัฒนา โรงเรียนต่างๆ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสถานที่ต่างๆ ได้